

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ за VI разред – СРПСКИ ЈЕЗИК

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА СРПСКИ ЈЕЗИК

Напомена: Све евентуалне корекције плана наставе српског језика биће праћене и евидентирание кроз месечне планове и дневне припреме или на неки други одговарајући начин у складу

са природом корекције

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Сврха програма образовања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, физичке, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развој друштва.

Циљеви и задаци програма образовања су:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;

- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

СРПСКИ ЈЕЗИК (VI разред)

Циљ и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;

- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
  - оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
  - развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
    - развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
  - увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
  - оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
  - упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
  - поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
  - развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
  - поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
-
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности
  - упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
  - развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
    - навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
    - подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
    - подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
  - васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
  - развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- увођење ученика у грађење речи-
  - упознавање гласовних промена, уочавање у грађењу и промени речи
  - уочавање неличних именичких заменица
  - проширивање знања о глаголским облицима
  - развијање способности за уочавање и тумачење емоција, мотива и песничких слика у лирском тексту
- постепено уочавање структуре основних облика писменог изражавања
- Годишњи фонд часова 144, недељно 4 часа

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Садржаји програма	Обрада	Утврђивање	Систематизација	Укупно
Језик	36	20	7	63
Граматика	35	18	5	58
Правопис	1	2	2	5
Књижевност	28	12	6	46
Школска лектира	23	8	5	36
Домаћа лектира	5	4	1	10
Култура изражавања	20	9	6	35
Говорно изражавање	4	2	2	10
Писмени изражавање	16	7	4	25
Укупно	84	41	19	144

Корелација са другим предметима /међупредметно повезивање /: Историја (друштвено-историјака локализација књижевних текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири језичког развоја). Географија (географске и демографске одлике средине за коју се везују радње књижевних текстова, легенде). Ликовна култура (илустрације књижевних текстова). Музичка култура (мотивски). Страни језици (тумачење непознатих речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина, нпр. конгруенције). Математика (математички модели у служби сликовитости и веће памтљивости градива из граматике и теорије књижевности, дијаграми, графикони). Сарадња са свим облицима људског знања и деловања, посета Градској галерији, Народном музеју, Сајму књига, праћење позоришних представа, биоскопских пројекција, књижевних вечери и свих других културних дешавања у локалној средини.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Редни број	Назив теме	Кључни појмови	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Предметни исходи	Стандарди	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	Начин провере остварености исхода
------------	------------	----------------	--	------------------	-----------	--	-----------------------------------

1	Граматика	Реченице, падежи, променљиве врсте речи, глаголи, непроменљиве врсте речи	<p>- Компетенција за учење</p> <p>- Рад са подацима и информацијам а</p> <p>- Комуникација</p>	<p>-Анализом речнице и реченичних чланова наводити ученике да разликују именичке и глаголске додатке</p> <p>-Вежбањем на тексту уочити разлике просте и сложене реченице</p> <p>На конкретном примеру једне изабране речи демонстрирати ученицима њене различите облике у различитим падежима</p> <p>-На сонову конкретних примера у реченици наводити ученике да закључе која су питања за падеже, која је њихова функција, а које значење</p> <p>На конкретном примеру демонстрирати ученицима сваку врсту речи понаособ</p> <p>На задатом тексту заједно са ученицима уочавати глаголска времена</p> <p>-Помоћу многобројних примера објаснити ученицима категорије глаголског вида и глаголског броја</p>	<p>СЈ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези са облицима речи</p> <p>СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима</p> <p>СЈ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи</p> <p>СЈ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима</p> <p>СЈ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологику у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама</p> <p>СЈ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези са њима)</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, табела, паноа, Увођење ученика у главне појмове граматике, српског језика прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима</p> <p>Самоевалуација и евалуација</p>	<p><i>Формативно, свакодневн о оцењивање усмених одговора ученика</i></p> <p><i>Домаћи задатак</i></p> <p><i>Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</i></p>
---	-----------	---	--	---	---	--	---

2 .	Правопис	Велико слово, знакови интерпункције, писање речце НЕ	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Дигитална компетенција - Естетичка компетенција 	Задатим примером утврдити стечена знања о правопису -На задатом примеру навести ученике да уоче правилну употребу великог слова, писања речце НЕ, употребу зареза, тачке и зареза, неколико тачака, цртице.	СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: текста, табела Самоевалуација и евалуација Кроз практичне примере ученици показују могућност да самостално користе правописне знаке -Дата правописна правила ученици примењују у говорној култури Корелација: страни језици, информатика	<i>Формативно, свакодневно о оцењивање усмених одговора ученика</i> <i>Рад на тексту-групни рад</i> <i>Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</i> <i>Домаћи задатак</i> <i>Писана провера-вежба</i>
--------	----------	---	--	--	--	--	---

3 .	Писмено изражавање	Писмене вежбе и домаћи задаци, провере знања	<p>-Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама</p> <p>-Комуникација -Дигитална компетенција - Естетичка компетенција</p>	<p>-Различитим темама развијати ученичку писану културу -Занимљивим избором тема мотивисати ученике на испољавање креативности -Одређеним темама мотивисати ученике да што више читају и пишу</p> <p>-Систематизацијом обрађеног градива мотивисати ученике да усвоје граматичка правила из области врста речи, падежа, реченице, правописа и теорије књижевности</p>	<p>СЈ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) СЈ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу СЈ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан СЈ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај СЈ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Ученици развијају своју писменост -Ученици подстичу своју стваралачку моћ и развијају кретивност -Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе -Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање -Ученици практично примењују усвојена теоријска знања о речима, реченици и падежима -Самостално примењују правописна правила Самоевалуација и евалуација Корелација: веронаука, народна традиција, историја, музичко</p>	<p><i>Формативно, свакодневн о оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак- Радна свеска Писана провера- вежба</i></p>
--------	--------------------	--	---	---	---	---	---

4 .	Усмено изражавање	<p>Говорне вежбе, изражајно казивање стихова, јачање вербалног самопоуздања</p>	<p>Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама а - Комуникација - Дигитална компетенција - Естетичка компетенција</p>	<p>Различитим говорним вежбама наставник код ученика развија говорну културу -Наставник подстиче ученике и упућује их на изражајно казивање стихова -Давањем слободе ученицима да се самостално изражавају наставник развија ученичко самопоуздање</p>	<p>СЈ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу СЈ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) СЈ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан СЈ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Јавним излагањем ученици развијају реторичке способности -Изражајним казивањем стихова потврђују лепоту народног стваралаштва -Самосталним изражавањем ученици богате речник и побољшавају свакодневну комуникацију Самоевалуација и евалуација Корелација: реторика, историја,</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Презентације ученика, панои Домаћи задатак Писана провера-вежба дебата</i></p>
--------	-------------------	--	--	--	--	---	--

5 .	Књижевност	Лирика, епика	<p>-Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција - Естетичка компетенција</p>	<p>Заинтересовати ученике за поједине писце појединостама из приватног живота. -Занимљивим приступом датим песмама мотивисати ученике да читају и факултативне садржаје -Тематско-мотивском анализом наводити ученике да уочавају многобројна стилска изражајна средства -Композицијском анализом упознати ученике са знањима о стиху, строфи и рими -На датим тесковима наставник демонстрира приповедне поступке (дескрипција, нарација, дијалог, монолог, унутрашњи монолог) -На примерима из свакодневног живота наводити ученике да усвоје знања о приповедним поступцима -Поређењем различитих текстова упутити ученике да препознају различите приповедне врсте -Мотивисати ученике да праве разлику између народног и уметничког стваралаштва и износе лични став о томе.</p>	<p>СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела СЈ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму СЈ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани, неримовани; осмерац и десетерац) СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог, монолог СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја) СЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: тему, мотив, фабулу, време и место радње, лик... СЈ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломка, ликова, карактеристичних ситуација СЈ.2.4.5.</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Изражајним читањем ученици утичу на говорну културу -Читањем самостално доносе закључке о стваралаштву појединих писаца -Уочавањем стилских средстава ученици вреднују литерарни поступак -На примеру песме стичу и примењују знања о строфи, стиху и рими. -Читањем различитих приповедних врста ученици развијају позитиван став о прозном стваралаштву -Познавањем стваралачког опуса неког писца ученици самостално закључују о вредностима тих дела -Читајући уче да препознају оно што ће их лично највише заинтересовати и подстаћи да се тиме додатно баве -На основу анализе дела стичу знања о приповедним поступцима, перспективи приповедача -Упоредују народно и уметничко прозно стваралаштво и уочавају сличности и разлике.</p>	<p><i>Форматив но, свакодневн о оцењивање усмених одговора ученика Самоевалу ација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Провера</i></p>
--------	------------	---------------	---	--	---	--	---

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Провера остварености стандарда ученичких постигнућа (остварености исхода)

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
<p>Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;</p> <p>процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором и технологијама и извођење радних задатака.</p>	<p>ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);</p>	<p>- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника</p>	<p>Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -</p>	<p>Свакодневно бележење током године</p>	
	<p>ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);</p>	<p>-Комисија ученика и наставница</p>	<p>Учесталост јављања и распоред јављања по месецима</p>	<p>Пресек стања по тромесечју</p>	
	<p>ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);</p>	<p>- Усмено одговарање</p>	<p>Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Хоризонтално и вертикално повезивање градива</p>	<p>По потреби, бар једном у полугодишту</p>	
		<p>-Редовност доношења домаћег -Ученици воде евиденцију</p>	<p>За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник</p>	<p>Свакодневно током године праћење</p>	
		<p>Прегледање свески</p>	<p>Уредност Све забележено са часова</p>	<p>На крају наставне године</p>	

		ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);	- Писане провере Ученици дају самопроцену оцене	Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5	Након сваке теме
			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби
		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која ураде добијају +5	По потреби
Ангажовање ученика у настави.	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредавање.	веома висок степен ангажовања ученика (5) висок степен ангажовања ученика (4) уз ангажовање ученика (3) ангажовање ученика (2)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте	-Пресек стања по тромесечјима

			<ul style="list-style-type: none"> -Посета културно-историјским институцијама и догађајима (позориште) -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, различитих врста излагања	<ul style="list-style-type: none"> рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта	
--	--	--	--	--	--